SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. XCV[illegible] JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 11, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 11-го СІЧНЯ 1989 Ч. 5 РІК XCVI.

Пам'ятайте про Україну!

БЮРО [illegible] ЕДАЛО УСІМ ЧЛЕ[illegible] РЕСУ ІНФОРМАЦІЇ ПРО УКРАЇНУ

Ваніштон. — З бюра українського Народного Союзу повідомляють, що першого дня праці 101 Конґресу усім його членам передано течку з матеріялами про Україну і українців.

Евген Іванців, директор Бюра УНС, у супровідному листі привітав усіх членів Конґресу в імені 77,000 членів Українського Народного Союзу. Матеріял до течок, що їх передан[illegible] конгрес менам і сенаторам допомогли приготовити члени СУСТА і Об'єднання Українців у Вашінґтоні. Члени СУСТА передали до бюр всіх конгресменів і сенаторів 437 течок, в яких є брошура „Україна: її територія та її люди", яка оригінально була виготовлена ще в 1976 році жіночим відділом Об'єднання Українців і усучаснена в 1982 році. До течки є залучений також довідник п. н. „Україна і українці", де крім короткої історії можна знайти мапу України, історію українських поселенців в ЗСА. Включені також імена передових українців у ЗСА з усіх прошарків життя.

Вкінці у течці находиться коротка історія Українського Народного Союзу із списком усіх членів Головного Уряду. Далі течка містить бібліографію важливих видань, а в остаточному відділі є список усіх провідних українських установ і організацій, як і список української преси. Для тих членів Конґресу, в стейтах в яких є багато українців, додані ще адреси відділів УНС в даному стейті, як теж адреси церков і кредитівок.

У супровідному листі Е. Іванцева є запевнення, що Бюро УНС у Вашінґтоні радо послужить усім зацікавленим ще точнішими інформаціями.

У Філядельфії помер проф. д-р Б. Романенчук

Філядельфія (Л.Р.). — У понеділок, 9-го січня 1989 року тут помер на 83-му році життя, після короткої, тяжкої недуги св. п. проф. д-р Богдан Романенчук, науковець, журналіст, дійсний член НТШ, літературний криктик, видавець та громадсько-політичний діяч.

Парастас за душу покійного буде привитись у п'ятницю, 13-го січня о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Насевичів, 109 Таборровд у Філядельфії. Похорон — в суботу, 14-го січня, о год. 9:15 рано до церкви Христа Царя, 17-та вулиця і Каюґа, де о год. 10-ій правитиметься Богослужба, а потім на цвинтар у Факс Чейсі, Па.

Покійний залишив в жалобі дружину Марію, доньку Оксану Левицьку, внуків Наталку і Данилка та ближчу й дальшу родину в Україні, ЗСА та інших країнах українського поселення.

Замість квітів на могилу родина просить складати пожертви на НТШ і на Патріярший фонд св. Софії.

Можна старатися про спадщинні стипендії

Гаррісбурґ, Па. — Комісія спадщин стейту Пенсильванії проголосила стипендії для мистців, що своєю працею причинилися до поширення народного мистецтва свого народу. Стипендії будуть призначені на те, щоб дати можливість такому мистцеві посвятитися всеціло своїй праці в ділянці народного мистецтва.

Пропозиції на стипендії треба висилати до Комісії спадщини Пенсильванії і вона повинна виходити від якоїсь організації чи установи. В пропозиції треба подати чому пропонується даного мистця чи мисткиню, де він проявився, подати його праці та виставки, подати його життєпис і залучити прихильні оцінки для мистця. Пропозиції слід переслати до 1-го листопада. Особи можуть бути з різних стейтів.

Стипендії будуть проголошені літом 1989 і 1990 року.

,Інформації про можливість такої стипендії для члена української спільноти переслав д-р Ричард Ганусей, член Комісії спадщини.

Адреса комісії: Pennsyllvania Heritage Affairs Commission, 30 Forum Building, Harrisbjrg, Pa. 17120.

В ТАШКЕНТІ ДІЙШЛО ДО КРИВАВИХ ЗУДАРІВ

Москва. — Московський кореспондент агентства Ассошієйтед Пресс повідомляє, що в четвер, 5-го січня у „Комсомольской Правде" появився рідкісний за своєю відкритістю (навіть в епоху гласности) репортаж про кровопролитні зудари, що сталися 1-го січня у Ташкенті між місцевими мешканцями і молодими афганцями, курсантами місцевої вищої школи міністерства внутрішніх справ (міліції).

Як пише газета, коло 5-ої години вечора 30 афганців пришли на ташкентський колгоспний ринок, щоб продати втричі дорожче соняшні окуляри, запальнички і інші дефіцитні товари.

Більшість курсантів були або п'яні, або перебували під дією наркотиків. Афганці почали приставати до людей на ринку і робити непристойні пропозиції молодим узбечкам.

Під час бійки, що виникла, була вбита шестимісячна дитина. Ні „Комсомольская Правда", ні ташкентська газета „Правда Востока" не повідомляють про конкретні обставини цієї трагедії. Десятки людей були поранені, 16 з них, включаючи сімох афганців, доставлені в лікарні. Уже в лікарні від тяжких поранень померли 33-річний Х. Ібрагімов і 34-річний С. Саґдеєв

Викликана міліція затримала хуліганів і відвезла їх в гуртожиток. Вони виклили свою версію всього, що сталося, решті курсантів, і сотні афганців підняли „міні-заколот" — вони ламали меблі і вибивали вікна. Велика група афганців вийшла на вулиці, зупинивши в багатьох місцях транспорт. Афганці лягали на проїжджу частину вулиці, перевертали і підпалювали авта. За попередніми даними, знищено понад 20 авт.

Група афганців намагалася заволодіти вогнестрільною зброєю в одному з відділів міліції, однак їхня спроба не вдалася.

У четвер в Ташкент прибула група працівників афганської амбасади в Москві щоб допомогти совєтським колеґам нормалізувати становище.

Московський кореспондент газети „Вашінґтон Пост" Дейвид Ремнік пише, що в СССР навчається коло 10,000 молодих афганців. Більшість з них незадоволені обіцянкою Ґорбачова вивести з Афганістану совєтські війська до 15-го лютого.

Афганські студенти знаходяться тепер перед вибором: назавжди залишитися в СССР або вернутися додому, де їх чекають репресії зі сторони муджагедінів, які ось-ось захоплять владу. Місцеве населення Узбекістану (в більшости активні мусулмани) висловлюють обурення небажанням афганців рахуватися з місцевими порядками і звичаями. Це особливо стосується спроб афганців залицятися до молодих узбечок.

Ю. Осінчук виступить на концерті слов'янської музики

Ню Йорк. Відома українська піяністка та професор музикології д-р Юліяна Осінчук виступить в суботу 21-го січня ц. р., в концерті Товариства камерної музики Емелін у театрі Емелін в Мамаронек, Н.Й. Концерт, яким це товариство відкриває сезон 1989 року, матиме в програмі виключно музику слов'янських композиторів в тому чеських, українських,польських.

Фортепіянові етюди Віктора Косенка відограє д-р Ю. Осінчук. Крім того в програмі є твори чеських композиторів А. Дворжака і Й. Сука, та польських К. Шимановського, Г. Вєнявського.

Участь в концерті беруть д-р Ю. Осінчук — піяністка, Юваль Волдман — скрипаль, Валері Жерард — сопрано, Аннабел Гоффман — челістка і Енн Роґґен — скрипачка. Початок концерту в суботу 21-го січня о год. 8:30 вечора при Лайбрері Лейн в Мамаронек, Н.Й.

Українська студентка із ЗСА описує Різдво у Львові

Рочестер, Н. Й. — У підміському тижневику „Бракпорт Пост" з 28-го грудня 1988 року, появився обширний та зворушливий опис Різдва Христового в 1987 році у Львові, пера молодої української студентки Орисі Пилишенко. Спомин прикрашений великою знімкою авторки, в товаристві української родини у Львові, з якою вона мала щастя пережити разом із батьком ті незабутні хвилини.

Авторка точно та з великим пієтизмом розповідає своїм американським читачам про Свят-Вечір, якого вона ніколи не забуде, таке велике враження він зробив на неї.

Вона була запрошена до знайомої української родини товаришки на студіях в українському університеті, де Орися навчалася кілька місяців. Орися народжена вже в ЗСА зі щирістю признається, що аж там того вечора вона відчула український дух і що вона справді українка. До того причинився святочний настрій цілої родини, що брала участь у Святій вечері, дбайливо приготованій і, як пристало на український звичай, зложеній із 12 страв. Для американських читачів Орися точно все це описує.

Однак для українського читача найцікавіший опис старого але затриманого у Львові, помимо совєтського режиму, що в 1987 році був гострішний, звичаю відвідування знайомих із вертепом та його сценарієм. Авторка пише, що в часі того одного Свят-Вечора родину, в якої вона перебувала, відвідали аж три групи з вертепом, відповідно перебрані у старих українських народних строях з про-

(Закінчення на стор. 3)

Передбачають приспішене виведення військ СССР з Афганістану

Ню Делі, Індія. — Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Барбара Кросетт інформує з Ню Делі, що починаючи з 15-го січня ц.р., Совєтський Союз приспішено виводитиме свої війська з Афганістану, щоб закінчити цей процес до передбаченого реченця, тобто до 15-го лютого ,як передбачає договір підписаний урядами СССР, ЗСА, Пакістану і Афганістану. Тому, що антикомуністичні повстанці-муджагедіни договору не підписували і ведуть дальшу боротьбу проти окупантів і їхніх помічників, Совєтський Союз започаткував з ними окремі розмови, які вже у третій фазі дали позитивні висліди. Сім мусулманських груп, які на початках боротьби не дуже зі собою співпрацювали, хоч у них була одна політична ціль, погодились у принципі на сформування тимчасової репрезентаційної ради, яка матиме право назначити навіть переходовий уряд до часу розписання парляментарних виборів, які проходитимуть під спонзорством сиґнаторів договору і Організації Об'єднаних Націй. Як відомо, представник ООН був посередником у розмовах між комуністичним урядом Афганістану і Пакістану, а про висліди розмов повідомляв членів Ради для визволення Афганістану, яка є фактичним керівником партизанської боротьби на протязі дев'ятьох років.

Ця погодженість повстанських сімох груп, головною базою яких є провінція Пашавар, дає надію сподіватися, що у переходовому часі, після відтягнення совєтських військових частин, буде діяти тимчасовий уряд сформований з представників усіх політичних груп, включно з комуністами, хоч така розв'язка не дає запевнення теперішньому урядові Наджібулли, ставленникові Москви, що він вдержиться при владі при переведенні дійсно демократичних виборів, без втручання СССР. Існує однак можливість, що теперішній амбасадор СССР до Афганістану Юлій М. Воронцов, один із здібніших совєтських дипломатів, ще недавно перший заступник міністра закордонних справ СССР, діб'ється у розмові з муджагедінами, навіть ціною великої совєтської економічної допомоги, місця для комуністів в уряді, щоб, як то кажуть, Совєтський Союз міг вийти з обличчям з тієї країни. Не треба виключати також такої можливости, що Ю. Воронцов виконує для СССР в Афганістані важливу місію.

Ніхто в тому не сумнівається, що у відсутності совєтських окупаційних сил, столиця Кабуль впаде, її, як кажуть політичні спостерігачі і військові спеціялисти, повстанців „накриють шапками" і створять таку паніку серед комуністів, якої Афганістан ще не переживав. Ю. Воронцов хоче влас не оминути такої ситуації і тому, маючи повні уповноваження Політбюра, веде як виглядає, успішні переговори з муджагедінами.

У Вашінґтоні представники Адміністрації президента Роналда Реґена і співробітники новообраного президента Джорджа Буша, оптимістично розглядають ситуацію в Афганістані. Вони вірять у позитивне полагодження справи. Комуністи при антикомуністичному наставленні населення самі покинуть країну. Тепер коли ще навіть не закінчились переговори, вони один по одному, як щурі, втікають до Індії ніби для „лікування", а фактично зі страху перед помстою антикомуністів.

ЛІВІЯ ОБОРОНЯЄ СВОЄ ПРАВО НА ПРОДУКЦІЮ ВСЯКОЇ ЗБРОЇ

Париж, Франція. — Лівійські представники на спеціяльній паризькій конференції у справі продукції хемічної зброї і евентуальної її заборони, яка розпочалася у столиці Франції в суботу, 7-го січня ц.р., обороняли право Лівії продукувати всяку зброю, включно до хемічної так довго ,як довго цю зброю продукують інші країни, включно до З'єднаних Стейтів Америки і Совєтського Союзу. „Як може хтось з членів міжнародної спільноти, сам продуцент хемічної зброї, користуватись спеціяльним правом і вимагати від інших припинення продукції хемічної зброї?", — запитував зібраних представників 140 держав світу міністер закордонних справ Лівії, Джаддаллаг Азов ель-Гальгі.

Вміжчасі, в Парижі, ніби припадково, з'явився сам лівійський диктатор полковник Муаммар ель-Каддафі і заявив зацікавленим кореспондентам, що він є готовий кожночасно розпочати розмови з представниками нового американського Уряду новообраного президента Джорджа Буша, який перебере владу у Білому Домі після заприсяження 20-го січня. Каддафі закликав до зустрічі і розмов з американцями, а також іншими зацікавленими державами світу, щоб злагіднити напружену ситуацію, перестерігаючи при тому проти військових акцій, які нічого не допоможуть розв'язати це питання. Він переконаний, що Лівію не можна застрашити відплатними військовими акціями, а радше навпаки, такі акції викликають ще більший спротив і більшу ненавість лівійців до аґресорів.

Державний секретар ЗСА Джордж Шулц, який також бере участь у згаданій конференції душе рішучо виступив проти Лівії, продуцента хемічної зброї , яка розбудувала свої фабрики в місцевості Рабта, 60 миль на південний захід від Тріполі. Не зважаючи на те, що Шулц не називав по імені жадної держави, ніхто з присутніх не сумнівався, що йдеться в цьому випадку про лівійську збільшену продукцію хемічної зброї, яка не тільки може загрожувати багатьом державам на Близькому Сході і в Африці, але може попасти в руки терористів, які використовуватимуть її проти своїх політичних противників.

Також на форумі Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй справа Лівії, хемічної зброї і вимога Каддафі нап'ятнувати ЗСА за зістрілення двох лівійських бойових джетів, починає злагіднюватись. Лівійські дипломати і їхні прихильники не вимагають вже прийняття резолюції з нап'ятнуванням ЗСА, а радше хочуть перестерегти Вашінґтон перед військовими акціями. Амбасадор ЗСА до ООН Вернон Волтерс і представники Великобританії заявили, що вони все одно поставлять вето на всякі ухвали із засудом і перестрогою, бо справа із зістріленням літаків була спровокована Лівією.

Виглядає, кажуть політичні спостерігачі, що конференція у Парижі закінчиться успішно, бо вже цілий ряд держав заявились за забороною продукції хемічної зброї. А тоді, правдоподібно, закінчиться також конфліктна справа з Лівією.

У катастрофі літака в Шотляндії згинув адвокат ОСІ

Вашінґтон. — Як подала щойно до відома американська преса, поміж загибшими пасажирами американського літака Пен-Ем, що розбився над Шотляндією наслідком вибуху бомби, був 36-річний адвокат Майкел Бернстін, що був одним із найактивніших членів бюра ОСІ у Вашінґтоні. Він саме повертався із поїздки до Відня, де він старався про те, щоб Австрія прийняла своїх давніших горожан, які тепер в ЗСА, а які були членами поліційної служби в концентраційному таборі у Авцвіці. Зокрема йшлося про Йозефа Екерта, який досі ховався в ЗСА, а якого чекає в Австрії судова розправа.

М. Бернстін був одним з найбільш завзятих шукачів осіб, яких підозрівають у співпраці з нацистською Німеччиною у Другій світовій війні і він подбав про виселиння із ЗСА сімох осіб різної національности, які приїхали до ЗСА нелеґально і які підозрілі у тому, що були поліціянтами у концентраційних таборах в Німеччині.

У СВІТІ

ІНДІЙСЬКИЙ ВЕРХОВНИЙ СУД відкинув апеляцію засуджених на смерть сікхів, які брали участь у вбивстві прем'єр-мінітра Індіри Ґанді. Кару смерти над двома сікхами, головними злочинцями, суд наказав виконати зараз після відкинення апеляції. Сікхів страчено у четвер, 5-го січня ц.р. Перед стратою один із сікхів наказав своєму адвокатові відчитати коротке звернення, у якому говориться: „для сікха немає більшої чести, як вмерти в обороні своєї віри. Я хотів би ще раз народитися і ще раз померти за свою віру і права свого народу".

АКРЕДИТОВАНИЙ В МОСКВІ американський кореспондент газети „Вашінґтон Пост" Майкл Даббс інформує, що амбасадор З'єднаних Стейтів Америки до Совєтського Союзу Джек Метлок зустрінувся з керівником КҐБ Владіміром Крючковим і спокійно, у погідній атмосфері, відбув з ним півторигодинну розмову. Після розмови совєтське агентство ТАСС повідомило, що розмова відбулася з ініціятиви американського амбасадора. Така розмвоа, кажуть політичні спостерігачі, за часів Леоніда Брежнєва, взагалі не могла б відбутися. Представник амбасади ЗСА Ричард Ґілберт заявив, що амбасадор Метлок порушив з Крючковим багато різних справ. Коли кореспонденти пізніше запитали представника міністерства закордонних справ СССР Юрія Ґрицинського, чи часом амбасадор СССР у Вашінґтоні Юрій Дубинін не думає відвідати директора Сі-Ай-Ей, він відповів, що такої зустрічі не можна виключати.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ ПАСАЖИРСЬКИЙ поїзд, який їхав до Беоґраду, зударився з вантажним автомобілем. Принаймні п'ять осіб загинуло, а кількадесять були поранені. Юґославське пресове агентство ТАНЮҐ повідомило, що ведеться урядове слідство випадку.

АФГАНСЬКІ АНТИКОМУНІСТИЧНІ повстанці-муджагедіни поставили совєтським представникам, які ведуть з ними формальні переговори, свої вимоги, щоб обіцянки совєтського амбасадора Юлія Воронцова про виведення совєтських військ була дотримана. Згідно з договором, совєтські військові частини повинні залишити Афганістан до 15-го лютого цього року; щоб СССР ґарантував Афганістанові право на самостійність й незалежність; не включав комуністів, принаймні тих, які були при владі під час окупації до нового коаліційного уряду; щоб Москва трактувала муджагедінів як рівнорядних партнерів у переговорах без жадного застереження. Ці умови представники муджагедімів вручили Ю. Воронцову, який обіцяв розглянути їх зі своїми помічниками і дати на них відповідь під час чергової зустрічі.

ЕВРОПЕЙСЬКІ АЛЬЯНТИ З'єднаних Стейтів Америки висловили свою затурбованість новим напруженням між ЗСА і Лівією з приводу зістрілення двох лівійських військових бойових джетів. Існує в Европі опінія, що Вашінґтон шукає знову з полк. Муаммаром ель-Каддафі конфронтації для того, щоб мати причину до збомблення фабрик виробу хемічної зброї, якщо паризька конференція у якій беруть участь представники 140 держав, не буде успішною. Тільки дві держави повністю підтримали акцію ЗСА, а це Великобританія, яка однак противиться, щоб Америка вела відплатні акції проти будь-якої країни на Близькому Сході, і Ізраїль.

В АМЕРИЦІ

У МАЛОМУ МІСТЕЧКУ в стейті Висконсин, недалеко від Мілвокі, велике заворушення серед спокійних звичайно мешканців викликала справа назви нової бібліотеки. Її назвали „Ю. С. Либерті" Бібліотекою на згадку 34-ох американських моряків того корабля, які загинули перед 22 роками від атаки ізраїльського летунства. Як відомо, ізраїльська держава вибачилась, що ця атака була помилковою, але 34 американських моряків втратило життя. Жидівські організації стейту Мілвокі уважають, що назва бібліотеки є виявом антисемітизму і ображає Ізраїль, і вони жадають зміни назви.

ҐУСТАВ ГАСФОРД, ЯКИЙ є відомим фільмовим письменником, що був номінований за свої праці на нагороду Оскара, показався тепер злодієм численних вартісних книжок з різних бібліотек в ЗСА. У нього знайдено понад 10.000 книжок вартости 20.000 дол. і його засудили на шість місяців тюрми і 20.000 дол. кари та зворот 800 вартісних книжок.

НЮЙОРКСЬКА ПОЛІЦІЯ відкрила досі найбільшу скількість готівки, що її призбирали торгівці наркотиками. Вони знайшли в одному складі на 57 вул. пачки із сумою 20 міль. дол. У зв'язку з тим арештовано 11 торгівців наркотиками в дільниці Квінсу і на Лонг Айленді.

В ЧАСІ НЕДАВНОЇ ХВИЛІ морозу, що навістила несподівано Ню Йорк, знайдено на вулицях міста дві замерлі особи, а 10.431 приміщено у публічних сховищах від зимна. Поліціянти Ню Йорку не були вдоволені з того тому, що мусіли працювати понад свої звичайні норми праці.

ДЖАН ТАВЕР, ЯКОГО новообраний президент Джордж Буш покликав на секретаря оборони, перейшов операцію злоякісного поліпа на відходовій кишці. Речник сенатора подав до відома, що операція пройшла добре і надіються повного повороту колишнього сенатора до здоров'я.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР Ню Джерзі В. Кері Едвардс повідомив, що він залишає свій пост, щоб мати нагоду відповідно підготовити свою кампанію на пост губернатора стейту, якщо він рішиться остаточно кандидувати. Остаточне рішення чи він буде кандидувати западе у лютому.

В УКРАЇНІ СТВОРЕНО КІНОФІЛЬМ ПРО ЧОРНОБИЛЬ

В кіностудії ім. О. П. Довженка в Києві створено художньо-публіцистичний фільм-трилогію про страшну катастрофу на атомній електростанції в Чорнобилі. Автор фільму — режисер Ролан Сергієнко. Перша частина „Дзвін Чорнобиля" і друга „Поріг" уже вийшли на екрани. Через кілька місяців має вийти і третя частина „Чорнобиль поруч".

Газета „Літературна Україна" з 1-го грудня 1988 року опублікувала велику статтю Світлани Йовенко про цей новий кінофільм. Авторка статті пише, що фільм не ушкоджений редакторськими та цензурними ножицями і є „живим оскарженням потерпілих з епіцентру подій".

Над сценарієм працювали молоді поети й композитори з колишнього творчого об'єднання „Прометей", що існувало в містечку Прип'ять.

З вибухом у Чорнобилі розпочався новий відлік часу в Україні. Людей усіх професій, пробуджених цим смертельним спалахом, об'єднали спільні почуття гніву, скорботи, бажання захистити свою землю від потенційних убивць у міністерських кріслах, бюрократичних злочинців усіх мастей.

І от у помешканні колишнього інженера хемічної фабрики чорнобильської атомної електростанції Володимира Шовкошитного, що був учасником ліквідації наслідків аварії, зібралися вони, щоб знов повернутися думкою до тих неймовірних, тяжких, поворотних у їхній долі днів і ночей. Серед них і Микола Єлманов, сивоголовий дозиметрист інституту біофізики АН СССР. Тяжкими й скорботними були його обов'язки у квітні-травні 1986 року, коли через його руки пройш[illegible] перші опромінені працівники станції, пожежники, лікарі.

„Нехай це буде моєю лебединою піснею, але я однаково зобов'язаний це сказати", — заявив М. Єлманов, котрий має повне моральне право бути свідком обвинувачення.

У своїй статті „Переступити поріг" С. Йовенко пише: „М. М. Єлманов знав на що йшов. Адміністративний молох робить свою чорну справу з інкомислячими тепер, як і вчора. Через два дні після публічного виступу, в якому Микола Михайлович назвав конкретного винуватця і конкретні провини свого високого шефа академіка Л. А. Ільїна, через два дні, (яка оперативність!) спровадили ратоборця правди на заслужений відпочинок. Та совість і громадянський обов'язок не дозволяють йому „відпочивати".

Чорнобильська трагедія вразила людство і потрясіння від неї сформувало громадський характер не лише Єлманова, але й таких творчих особистостей, як поети В. Шовкошитний та Любов Сирота, художник В. Петров, режисер Р. Сергієнко.

Новий фільм є документом обвинувачення і спростування офіційної брехні. „Діти незахищені — немовлята, дошкільнята, школярі, а міліція браво походжає в армійських респіраторах". В кадрах постають спогади працівника ЧАЕС В. Шовкошитного. „Про це не писали ні журналісти, ні письменники", — зауважує С. Йовенко. Глядачі переживають те, що відбувалося у свідомості працівників станції, котрі хоч і не були у тій нічній зміні, але інтуїтивно збагнули маштаби аварії. Фільм викриває безвідповідальність, безкарність, брехню. Зневажений у горі народ постає не плякатним, а як у всі часи — невмирущим навіть перед обличчям смерти. „Хочеш його правди — слухай і їж! А на скільки ти плоть від плотні цього народу, покаже твоя реакція, твоя мудрість не виявляти нетерпимости до, 'інакомислія'. "

Режисер Р. Сергієнко в листопаді минулого року на

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Виклик на судових свідків — Роналда Реґена і Джорджа Буша

Однією з найбільших прикростей і найбільших невдач президентури Роналда Реґена була так звана афера „Іран-контрас". Це була змова членів Ради крайової безпеки, щоб передати Іранові транспорт зброї і гроші з того продажу передати партизанам проти сандіністського режиму в Нікараґуа. Президент Реґен старався легковажно говорити про цю трансакцію на пресовій конференції, як про щось маловажне. Це йому не вдалося. У минулому 1988 році велося у цій справі довгими тижнями конґресове слідство. Центральною фіґурою у цій афері і пов'язаному із нею конґресовому слідстві був підполковник Олівер Норт. У ході слідства він так гідно поводився і так зручно й мудро боронив себе і всю цю справу, що став в громадській опінії популярним патріотом, який безкорисно, в добрій вірі, що Президент знає про той продаж зброї і схвалив його, діяв на добро Америки і проти комуністичного режиму в Нікараґуа. Демократична більшість в обох палатах Конґресу була іншої думки. Демократи намагалися використати цю аферу для скомпромітування Президента, але це їм не вдалося. Президент Реґен звільнив був свого дорадника у справах крайової безпеки Пойндекстера і звільнив полковника Олівера Норта, але назвав Норта „національним героєм". Конґрес покликав для розгляду цілої справи „спеціяльного прокуратора", який поручив притягнути до судової відповідальности Джана Пойндекстера, Олівера Норта, емеритованого генерала Ричарда Сікорда, і власника фірми, що займалась продажем зброї і його помічника Альберта Гакіма. У березні 1988 року федеральна лава присяжних поставила усіх їх у стан обвинувачення. У зв'язку з президентськими виборами термін судової розправи відкладено на час після виборів і тепер устійнено дату на 31-го січня 1989 року. Це вже відбудеться тиждень після заприсяження Джорджа Буша, як нового, 41-го з черги, президента ЗСА.

Покликання Президента ЗСА на свідка у судовій розправі мало вже прецеденти: Томас Джефферсон і Джеймс Монро, з початком минулого сторіччя, дістали були подібні судові виклики з'явитись, як свідки до суду, але відмовилися і не пішли туди. Тепер, подають газети, Департамент справедливости приготовляє арґументи, щоб суд відкликав чи пак уневажнив ті виклики оборонця полковника Олівера Норта. Але одночасно читаємо, що Джордж Буш готовий піти на якийсь компроміс: ті, які не з'являться особисто у суді, мабуть мають відповісти на якісь писані запити. Те саме може зробити Реґен, вже як приватний громадянин. Верховний Суд не займався проблемою, чи урядуючий президент ЗСА може виступати на судовій розправі, як свідок обвинуваченого за різні злочини. Проте посередньо вдарив по недоторкальності президента, коли вирішив був, що президент Ричард Ніксон мусить передати судові всі платівки з ведення у Білому Домі розмов. Ніксон завів такий звичай, щоб віддати документацію історикам, забув, що на одній платівці була записана його вказівка голові ФБІ, щоб не спішитися з виявлюванням всіх подробиць так званого Вотерґейтського скандалу — це спричинило передчасне зречення Ніксона з президентури, обраного „лявінною більшістю". До речі, його дружина Пат радила йому знищити всі платівки.

Однаково Реґен, як Буш вімовилися відповісти журналістам ясно, чи хтось із них, як урядуючий президент помилує Олівера Норта. Реґен відповів логічно, що не можна помилувати когось, який ще не перейшов судового розгляду, бо це кинуло би на помилуваного тінь, що він таки винуватий. Але загальна думка коментаторів така, що Олівер Норт не сидітиме у в'язниці ні одного дня. Він діяв у добрій волі і вірі, він виявив себе глибоким і щирим патріотом, афера Іран-контрас зламала його кар'єру, бо він мав усі шанси стати генералом, коли б далі залишився в активній військовій службі, з якої вийшов цькований лібералами. Хоча Джордж Буш буцім то критичніше ставиться до ініціяторів і виконавців усієї цієї афери з продажем зброї ворожому Америці Іранові (ініціятором такої трансакції був Ізраїль), проте можна здогадатися, що ставши президентом він помилує Олівера Норта, якщо його засудили б за змову, протизаконне діяння і за злочини. Така загальна громадська думка і до того консерватори впливатимуть на Буша. Одно певне: якщо 31-го січня розпічнеться та судова розправа із кількадесятма свідками прокуратури та оборонців, то це вже тільки жниво для суддів звітодавців — без ніякої користи для держави і народу.

Микола Бараболяк

СТО ТРИ І ЧОТИРНАДЦЯТЬ

Для декого — це тільки цифри. Але яка вагома трагізмом дійсність в'яжеться з ними! 103 — число лету летунської лінії ПанЕм. Число 14 пригадує принцип самовизначення народів, включений у славні точки президента ЗСА Вільсона про побудову світового миру після виелімінування усіх родів колоніялізму.

Розрив літака лету 103, якщо це справді акт тероризму, то він нарівні зі злочинами Гітлера, і заслуговує на повне засудження, а ті, які його доконали на найсуворіше покарання. Засудив той учинок теж Арафат, який зобов'язався винайти злочинців і навіть самому їх покарати. Треба вірити, що він говорить, бо „вразумився" і бачить, що з Америкою не виграєш, а бажає влегшити долю палестинців, які веґетують під контролем Ізраїля. Обидва американські президенти, нинішній Роналд Реґен і майбутній Джордж Буш, грозять, що злочинці будуть найстрогіше покарані. Віримо, що це станеться, бо тероризм це насправді нестерна пошесть, коли її жертвою падуть невинні люди.

Але це не досить. Коли наростає проблема такого розміру, як нині загроза спаралізувати міжнародні летунські зв'язки, то тут не досить шукати винуватців, та встановляти дуже строгі засоби контролю пасажирів. Це як плястер на пістряка! Треба досягти причин цих актів і намагатись їх усунути. Терористи жертвують життям, — це десперади, для яких смерть не страшна. Такі все найдуться, коли причина досить притягаюча. Годі теж перед бачити всі можливі засоби у таких діях. Треба теж відрізняти анархістичні терористичні банди, як колись Мейгофера у Німеччині, чи червоні бригади в Італії, від тих, які наросли на Близькому Сході завдяки нерозв'язанні в дусі якоїсь справедливости близькосхідного питання.

У кожній підпільній організації виринають „гарячі голови", яким не будуть понутру більш помірковані засоби визвольної боротьби. Цього ми свідомі на тлі нашого революційного минулого в Галичині. Арафат пішов дуже далеко на шляху до замирення між двома народами у колишній колоніяльній Палестині і є всі признаки вважати, що він ховає за спиною ґранати. Та на жаль, все вказує теж на те, що нинішній уряд Ізраїля не поступиться, не піде по шляху „територія за мир". Ізраїль готов признати палестинцям якусь куцу автономію, може дещо ширшу, як мали ми за УЦК Кубійовича, але західнє побережжя мало б дальше залишитись під суверенітетом Ізраїля. В такій ситуації деякі палестинські елементи, розчаровані політикою Арафата, попали під вплив Сирії і будуть намагатись шкодити заходам Арафата. Вони мають напевно Арафата на листі „ворогів народу", якого треба стратити. Вони теж вірять, і, мабуть, мають, рацію, що зі заходів Арафата, крім дальшого упокорення палестинців, нічого не вийде.

Лідер Сирії, Ассад, дивиться, дуже кривим оком на заходи Арафата. Він бажає, щоб у всякі переговори з Ізраїлем було включене теж питання Голянського Сузір'я, яке Ізраїль окупує теж внаслідок програної в останній війні з арабськими державами, а про що нині мовчиться. Тож можна майже показати пальцем на Сирію, як покровителя тероризму, проявом якого була атака на літак лету 103. Реґен збомбардував Лівію, коли виявилось, що Каддафі є спонзором терористичного акту проти ЗСА в Німеччині. Збомбить Буш Дамаск, коли б нитки атаки на літак лету 103 сягали столиці Сирії? Ледве. Сирія має пакт приязні з СССР, і Ґорбачову було б важко не зареаґувати. Наш Державний Департамент має цей факт на тямці, і це дуже утруднює евентуальну відплату проти того здогадного джерела тероризму, жертвою якого впало біля 280 чоловік, пасажирів літака лету 103 і шотляндського населення на суходолі.

Питання безпеки пасажирів на літаках дуже важливе. Але не менш важливою теж є справа умовин життя палестинців на західньому побережжі. О коби українські підростки в нашій батьківщині виявляли таку наснагу і неустрашимість, як ці палестинські дітваки, що боряться голіруч за здійснення принципу самовизначення у Палестині!!!

Нинішній політичний провід Ізраїля приобіцює якісь неокреслені полегші режиму на окупованій території, переговори з якимись можливими палестинськими квіслінґами, для виборів яких хочуть улаштувати голосування, під умовою, що дітиська перестануть воювати каменюками. Але навчені досвідом минулого, навіть ці діти тямлять, що без самостійности нема їм існування. Воліють вмирати, чим жити дальше у неволі. Це таке просте і самозрозуміле. Вони зрозуміли вагу повної волі і для них немає відвороту. Арафат простягнув руку до замирення. Та, як виглядає нині, рука повисне у повітрі. Ізра-

(Закінчення на стор. 3)

 Яр. Климовський

„Дитячий театрик" З. Чайківського

Серія „Дитячий театрик", програма ч. І., обкладинка і рисунки: Богдан Чайківський, видано зіраксовою відбиткою коштом Юрія Чайківського, Філядельфія, 1988.

Перше число, як каже автор оцього скромного видання (з якого окресленням не дуже то миримося, воно ж не таке скромне) складається з двох частин — у першій „Княжа слава" прославляється Володаря Володимира величальним віршем. Княгиню Ольгу піснею. Маршова пісня п.н. „Іду на вас" є наче прологом до цієї сценки. Текст пісень, як і декламації легкий для вивчення.

Друга частина Програми ч. І. — це „Кирило Кожум'яка", сценка — казка в одній від слоні з придавніх княжих часів. Дійових осіб 13. Крім Кожум'яки — Князь, Княгиня Князівна, Дід Ростислав, Змій Злободій, трьох дружинників, дві дівчинки та двох хлопчиків. Кільканадцятеро дітей може творити т.з.в. допоміжний склад чи пак гурт статистів.

Дія, що відбувається біля Києва над Дніпром, розвивається цікаво, сценічні ситуації логічно оправдані. Оформлення сцени: вбога хатка під стріхою Кирила Кожум'яки. в далині печера Змія Злободія. Довкруги зелень, дерева, кущі, квіти. Сценічний текст переплітають три пісні. У всіх піснях (двох у першій частині та трьох у другій частині) відчувається образний лад українського народного мелосу, дух народної музики. Звучання пісень дуже приємне для слуху.

Співане закінчення „Кирила Кожум'яки" має патріотичне забарвлення. Там же сольо (Князівна, Кожум'яка) дует (Князь і Княгиня) і хор (у лісі дійові особи). Ось, як зразок, фрагмент із цього закінчення:

Багатющу і могутню,
Чарівну країну.
Любим щиро, любим вірно
Нашу Україну.

* * *

З черги телеграфним способом про автора.

Зенон Чайківський львів'янин, почав студіювати у вересні 1939 року Із-за вибуху польсько-німецької війни перериває студії й осінню того року — він член Оперного театру, За німецької окупації — він уже на епізодичних ролях в Опері і на менших ролях у Відділі Драми. Між іншим у „Гамлеті" виконує ролю офіцера Бернардо. Початі студії продовжує на еміґрації в Европі, а згодом у ЗСА. У перших роках у Філядельфії виступає як соліст-пісенькар.

Залюблений у дитячий театр час-від-часу пише тексти для дитячих виступів. Між іншим дитячий театр його пасія, він його любить, він його знає. Тепер хоче продовжати серію програм „Дитячого театрику", очевидно якщо матиме на це попит.

* * *

„Дитячий театрик" подуманий для дітей дошкілля і початкових кляс шкіл українознавства, організацій молоді і дитячих драматичних гуртків.

Виступи на сцені, відомо, мають виховне значення для дітей, що виступають на сцені і для молоденьких глядачів-слухачів.

Зацікавленим, автор тексту й музики „Дитячого театрику" залюбки вищле обговорений примірник. Його адреса: Зенон Чайківський, 115 Thorndike St., Philadelphia, Pa., 19115.

Юрій Р. Рибак

ЗА КУЛІСАМИ АМЕРИКАНСЬКОГО ЦЕНТА

Хто ж не знає доляра. Він же як одиниця законного ґроша не тільки уможливлює виміну дібр та услуг, але теж часто стає остоєю монетарних систем чужих держав. Здається, що мало на світі таких людей, які не чули б про доляра. У деякому домашньому товарообміні доляр є великою одиницею і тому з практичних причин поділився на сто частин і кожна з них називається центом. а в поточній мові „пенні", що був офіційною англійською монетою у колоніяльному часі... Оріґінальний американський цент був великого розміру. Він поруч монетарного завдання мав теж практичне приміщення і так: у медицині лікарі заливали його оцтом, а одержаною патиною покривали оперізуючий лишай („Ringworm"). Знову ж господині кидали великий цент у горшок, щоб яблука заготовлені у сиропі не припалювались при варенні...

У початках державности ЗСА цент мав своє економічне значення, бо за нього можна було купити їжу, як теж переночувати... А нині?. Що ж можна дістати за одного цента?... Практично ніщо навіть цукерка!... А попробуйте дати бідному цента, то не лише скривиться, але витягне другу руку по... доляра. І не зовсім оплачується віддавати порожню пляшку, коли за неї дають тільки цент.

Усе ж таки цент, а головно його карбування є атракцією і притягає зацікавлених у Філядельфії, у сусідстві Парку Незалежности, на площі стоїть монументальна будівля: „United States Mint" недалеко від місця першої американської минниці з 1792 року, коли то Філядельфія була столицею молодої держави... Увійшовши в будинок можна з оскленої галерії слідкувати за процесом карбування. Около 15 мільйонів блискучих із міляним забарвленням центів залишають цю минницю кожного дня, а разом із минницею у Денвер, Колорадо, минулого року викарбували коло 10 більйонів штук!

І деж ця кількість подівається? Здається, що зникає, бо згідно зі зарядженням Конґресу продукція постійно збільшається. На основі федерального закону забороняється державі витрачувати на карбування більше ніж вартість назначена на монеті. І пригадується 1974 рік, коли ціна на мідь зростала та згідно з калькуляцією спекулянтів метал перетоплений із одноцентової монети мав вигляди вартувати більше ніж один цент. Настала паніка. Минниці не здужали заспокоїти попит і банки та ресторани швидкого прохарчування платили премію за принесені центи.. Це спонукало минниці шукати за новим металем до карбування. Це не було щось нове, бо у воєнних 1944-45 роках для цієї цілі вжито сталь покриту цинком. Тим разом крім цинку та сталі звернено увагу теж на алюміній. І тут початок закидів головно зі сторони мідяної індустрії, що цинк — небезпечний для здоров'я, що проковтнені людиною алюміньйові центи не виявляються у пересвітленні. Знову ж цинкова індустрія підкреслювала, що сталеві центи здержуватимуть нормальну дію автоматів. Остаточно від 1982 року державна минниця викарбовує центи, які мають 97.5 відс. цинку та 2.5 відс. міді, що покриває монету.

Зарисовується цікаве явище поведінки людей у відношенні до центів. За останніх 30 років минниця викарбувала коло 200 більйонів штук, з чого тільки одна п'ята активна в обігу. Виявилось, що в 1986 році пересічний американець держав у себе без використання майже одну тисячу центів, а населення прямо викинуло мільйони центів. Багато з них опинились теж на дні „керниць бажань", коли люди кидали центи у воду, щоб сповнились їхні задуми...

Виглядає, що держава витрачує на карбування гроші податкових платників. Але це враження поверховне, бо карбування одного цента коштує лише шість десятих центів. Минулого року філядельфійська минниця заробила майже пів більйона долярів, при чому 75 відс. цілої її продукції були якраз центи.

Американська економіка потребує монети, а головно багато підприємств для свого розрахунку. Існує навіть група т. зв. Монетна коаліція, що її між іншим репрезентують компанії автоматів, що викидають бажану річ при опусканні вниз монети. Ця група враз із крамницями першої потреби вважає, що слід заступити паперовий доляр монетою, мовляв, зміна заощадить державі яких 50 мільойнів долярів річно. Справа в цьому, що папір банкноту нищиться протягом яких 18 місяців, під час коли однодолярова монета може перетривати 20 років і саме тому дещо вищі кошти карбування повністю оплачуються.

Як розв'язати заковику з центами? Тут треба піти на компроміс і рахунки з центами, що платиться готівкою треба заокруглювати. І це нічого нового, бо це практикують у деяких ресторанах а дуже часто теж примінюють при обрахуванні платности продажного податку. Розуміється, що заокруглення центів не відноситься до плачення чеком чи кредитною карткою.

Деякі центові монети матимуть завжди нумізматичну вартість, головно коли зі зубом часу зацікавлення збирачів збільшатиметься.

Може таки найкращу вартість цента „на папері" знають книговоди, головно тоді коли їм при балянсуванні рахунків приходиться шукати годинами за... центом!

Максим Бойко

Прикнижна, або внутрікнижна бібліографія

Цей вид бібліографії іноді називають також „пристаттейна", вона в ужитку найстарша. В Україні першим З. Копистенський додав до „Паленодії" альфабетний каталог, склавши його після імен авторів та назви їх творів (Київ, 1619-1622). Цей рід бібліографії вживають як основу наукового, полемічного, а навіть популярного твору. Вона скріпляє думку автора посиланням на інших авторів, що вже писали на приблизну тему, вона скріпляє особисте твердження, вислів, чи ідентифікує якийсь вибраний термін. Її ставлять у книзі в різних місцях: у тексті, під ним, вкінці сторінки, розділу, а найчастіше збирають у кінці книги, значить порядковим числом і в тексті покликаються на ці числа. Конґресова Бібліотека у Вашінґтоні на своїх каталогових картках ставить інформацію, наприклад: „Бібліографія, ст. 125-130". Це помічна вказівка для бібліографа, що може взяти до уваги даний бібліографічний матеріял до свого бібліографічного збірника.

Обширною прикнижною бібліографією користувався Михайло Грушевський в „Історії України-Руси" (Львів, 1898-1931) скорочено робив покликання на підвалах сторінок, а потім вкінці кожного тому подавав повніші назви творів та обговорював їх. Звідси його праці передані нам завер-

(Закінчення на стор. 3)

Мирослав Семчишин

ТРИВОЖНЕ МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

I.

Урочисто і велелюдно українська спільнота поза межами Батьківщини відзначала мілленіюм українського християнства. А відзначаючи оцей великого історичного значення ювілей, інформуємо про нього інші християнські народи світу і пригадуємо, хто ми, яке наше минуле і хто нам украв великий шмат нашої ранньої історії і посьогодні викривлює чи фальшує всю нашу історію; історію одного з найстарших народів Европи, народу з тритисячолітнім корінням, з якого вже в V столітті почало виростати сильне дерево нашої національної ідентичности... А з прийняттям християнства як державної релігії, саме нам доля судила не тільки християнізувати довколишні поганські племена, але й для всього східньоевропейського реґіону дати основи християнської культури.

Для нас сьогодні основною є справа національної культури нашого народу, тієї саме культури, що характеризується своєрідним і неповторним мовомисленням і таким же світовідчуванням, що виявляється в слові-пісні, в літературі чи музиці і в пізних формах мистецької дії. Наша культура — це не що інше, як знання — розвиток і передача всього того, що було створене на просторах української землі напротязі тисячі чи більше років нашого доісторичного і історичного буття.

І як така українська культура має своє власне коріння, свою типічну структуру, свій зміст і стиль і цими елементами чітко відрізняється від культури інших сусідніх народів. І хоч, за словами історика Дмитра Дорошенка територія України була від прадавніх часів тереном перехрещувань культурних і політичних впливів Сходу і Заходу, а сусідство азійського степу не дало їй розвинутися до належних висот, проте, як стверджує археолог Петро Курінний, на землях України, від прадавніх часів, покоління людей виростали одне по одному, пролітали хуртовини воєн, але покоління від покоління переймали здобутки попередніх надбань і передавали їх своїм нащадкам. Культурна тяглість на українських землях не переривалась ніде і ніколи.

Короткі підсумки тисячоліття

Стоїмо на порозі XXI століття, що започаткує друге тисячоліття християнської України. Варто, отже, вже сьогодні хоч би дуже коротко підсумувати наш історично задокументований тисячолітній культурний дорібок, а при тому перспективно розглянути ті всі факти і прямування в житті сучасної України, які можуть мати поважний, якщо не рішальний, вплив на дальший хід нашого культурного розвитку і то вже в найближчих двох чи трьох десятках років Багатим і різновидним, але складним був культурний процес, який проходив століттями на українських землях, починаючи від прийняття християнства аж до останніх десятиліть уже наших часів. А вся складність його в тому, що на ньому відбилась і то дуже гостро історична доля чи недоля нашого народу, який, як ні один інший европейський народ, зазнав великих інколи трагічних прямо потрясень. Усе це було наслідком його географічного положення, сусідства з азійським степом, із загарбницькою північчю, чи імперіялістичною шляхетською Польщею, не згадуючи вже інших займанщин, під якими довелось століттями жити великій вітці українського народу.

І оці саме чинники діяли на хід української історії, на форми і стан української державности чи бездержавности і у великій мірі мали вплив на церковно-релігійну проблематику, чи врешті на внутрішньо-національну політику, яка інколи прибирала дуже шкідливі форми до боротьби своїх проти своїх. Усі ці інші чинники мало сприяли, а то й гальмували природний розвиток культури, для якої ніколи не було вповні пригожого клімату. А проте і в найгірших історичних часах і, здавалося б, культуротворчої безперспективности, українська культура таки розвивалась і, порівнюючи з нашими найближчими сусідами, її історичний балянс доволі показний. Фундаментальними позиціями у цьому балянсі тисячоліття є такі позиції:

1) культура доби княжої України, що дала нам чудову літературу і такої ж краси церковну архітектуру і малярство;

2) культура доби 150-літньої козацько-гетьманської державности, коли процвітало т. зв. козацьке барокко;

3) культура літературного, а в слід за цим і національно-політичного відродження, починаючи Шевченком, а закінчуючи Першою світовою війною.

Закінчення Визвольних змагань 1918-их — 20-их років докорінно змінило всю сценерію української історії, бо українські землі, опинившись під кількома різними займанщинами, в силу діючих обставин, не змогли в національно-культурному аспекті проявити себе так, як цього вимагало життя. А все таки в цьому періоді основна культурна дія давала себе відчути і заманіфестувати так на східньоукраїнських землях періоду т. зв. українізації як і на західніх землях, зокрема в Галичині в 1921-39 роках. Щобільше, терен української культурної дії охопив теж декілька західньоевропейських держав, де поважну творчу працю, зокрема в ділянках науковій і видавничо-інформаційній, змогли успішно розгорнути кола української політичної еміґрації.

А в кожному з цих періодів нашого культурного розвитку яскраво видніють деякі особливо гідні відзначення імена його справді заслужених творців. А ось їх, дуже есенціональний, перелік.

Починаючи вже XII століттям, звертає на себе увагу велична постать літописця Нестора, великої краси безіменного автора лицарський епос „Слово про Ігорів похід"; маємо з цього часу першу в слов'янському світі книгу законів — „Руську Правду", а таким саме твором ледве чи може почванитися в тому часі будь-який інший народ.

З другої половини XVI століття треба пригадати знаменну постату мецената української культури князя Василя Острозького, а з козацько-гетьманського періоду засновника Києво-Могилянської Академіої, вченого Митрополита, подвижника православної віри — Петра Могилу.

Відомими в тодішньому слов'янському світі були твори винятквого письменника-полеміста кінця XVI і початків XVII сторіччя Івана Вишенського, і дуже своєрідного філософа — Сократа України з XVIII сторіччя Григорія Сковороди. Композиторами на европейську міру були Дмитро Бортеянський і Артем Ведель, теж із XVIII. У новішому періоді нашої історії маємо могутню постать Шевченка, що був одним з найбільших поетів Слов'янщини XIX сторіччя, справжнього батька української народної пісні — Миколу Лисенка, а на переломі XIX/XX сторіч гіганта науки — поета-каменяра Франка чи таких мистців слова, як Леся Українка, або Михайло Коцюбинський, Василь Стефаник.

Перші десятки сучасного нам століття дали нам світової слави скульптора Архипенка графіка Нарбута, творця модерного театру Леся Курбаса і европейської величини драматурга Миколу Куліша.

Це дуже схематичний перелік найбільше репрезентативних імен української культури, що її творці, гей би світильники визначали творчі шляхи української духовости давніх і давньоминулих століть.

Продовження буде.

У СЕРЕДУ, 4-ГО СІЧНЯ ц.р., Білий Дім повідомив засоби масової інформації про те, що президент Роналд Реґен запланував виголосити свою прощальну промову на телевізії зі своєї канцелярії — Овального бюра — у середу, 11-го січня ц.р., о год. 9-ій вечора. Ця прощальна промова згідно з плянами буде виголошена дев'ять днів перед тим, як віцепрезидент Джордж Буш перебере керму держави від президента Роналда Реґена.

ПІСЛЯ ТРЬОХ ДЕКАД політичного і військового напруження між З'єднаними Стейтами Америки і Кубою, обидві держави зацікавлені тепер поліпшенням відносин. Немає покищо драматичних перемін, які вказували б на переміну у відносинах, але немає також наростання ворожнечі і обопільних обвинувачень. Хоч новообраний президент Джордж Буш заявив недавно кореспондентам, що не буде зміни у відношенні до Куби, політичні спостерігачі й аналітики думають, що не буде також ворожих актів з обох сторін. Як відомо, Фідель Кастро не дуже захоплюється совєтським зразком „соціялістичної демократії" і тому хотів би наладнати більш приязні відносини з демократичними державами.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ КАБІНЕТ прем'єр-міністра Їцака Шаміра прийняв запропоновану пропозицію нового міністра фінансів Шимона Переза про зменшення на 550 міл. долярів урядовий бюджет. Це мало б послужити сиґналом, кажуть спостерігачі, до загальної ощадности і сповільнення розвитку економіки.

ДЕПАРТАМЕНТ ЕНЕРҐЕТИКИ подав до публічного відома, що очищення радіоактивних і хемічних забруднень у фабриках ЗСА, які виробляють ядерну зброю, коштуватиме між 53 до 92 біл. дол. Це було перше урядове приблизне обчислення, хоч деякі критики говорять, що ці обчислення є недостатніми, а перед між ними веде сен. Джан Ґленн.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ перший раз признався офіційно, що Лева Троцького, одного з організаторів большевицького перевороту, вбив агент НКВД з наказу Йосифа Сталіна. „Літературная Ґазєта" надрукувала статтю історика Н. Вазецького, п'ять параграфів якої присвячені атентатові на Л. Троцького. Автор цитує газету „Правда" з-перед 48 років, у якій називається Троцького „імперіялістичним шпигуном". Вазецький тільки не згадує, що вбивника Рамона Меркадера нагородили в Москві за вбивство, надали йому звання „героя Совєтського Союзу" і там він спокійно дожив свого віку, отримуючи чималу пенсію від держави.

Сто три ...

(Закінчення зі ст. 2)

їль вперто твердить, що мінятюрна самостійна палестинська держава була б загрозою для безпеки Ізраїля.

Коли б дійшло до зорганізування такої палестинської міні - державки, то прямо смішно подумати, що таке державне мікро з 1.5мільйона населення, напевно здемілітаризоване,могло бути загрозою для такого мілітарного велетня, яким є нині Ізраїль? Ґенадій Ґерасімов, відомий рупор СССР, раз сказав! „Це так як Совєтський Союз уважав Ліхтенштайн загрозою для своєї безпеки".. Насправді, джерело нинішньої проблеми з тероризму — це нерозв'язане питання самовизначення на Близькому Сході. Воно буде переслідувати й Америку, бо це американський президент Вілсон висунув на світову арену ідею, що колоніялізмові повинен прийти кінець! А чи це не залишки тієї пороки нині на західньому побережжі? Як може світ зєднатись до боротьби проти московського колоніялізму, і як Америка може пропаґувати ідеал самовизначення народів, коли її поведінка в Палестині лишає так багато до побажання? Не приходять нам деякі прикрі думки, і навіть зневіра, коли усвідомимо собі, що нашому Урядові більше на серці доля жменьки „рефюзників", чим терпіння і неволя цілого українського народу, який як-не-як хоронив Европу, а в тому і цілий Захід, перед заразою московського комунізму, і так потерпів...

Українська...

(Закінчення зі стор. 1)

грамою із сатиричними натяками на існуючі обставини життя. Завершенням того було, коли усі три вертепи виступили разом, а відтак члени вертепів і домашні спільно колядували.Серед учасників вертепів Орися впізнала своїх товаришів-студентів університету, які дивувалися, як це можливо, що вона „американка" знає так багато слів до українських колядок, а вона так само була здивована, що вони їх знають.

Усі переживання того вечора зробили на молоду, виховану в ЗСА, людину українського роду велике враження і дали її багато до призадуми над подвійною її ідентичністю і глибоким задушевним бажанням бути справжньою українкою. Це почуття, що вона належить до українського народу прийшло до авторки у пізню різдвяну ніч, коли вертаючись із батьком у свою квартиру вони зустріли на темних вулицях міста Львова іншу їм незнану групу колядників з малою ялинкою в руках. Колядники поздоровляли їх словами „З Різдвом Христовим", а Орися з батьком спонтанно заспівали з невідомими зустрічними колядку „Нова радість стала". У тих хвилинах Орися відчула вповні, що вона таки українка.

Орися Пилишенко закінчила Джордж Вашінгтон університет і є по званні аналітиком компюторської системи. Вона одружена і є членом 285 Відділу УНС в Рочестері.

В Україні...

(Закінчення зі стор. 1)

зустрічі з журналістами сказав, що створюючи цей фільм, користувався заповіддю „Не збреши". Він також висловив подяку людям, які пройшовши через біль Чорнобиля, уже не можуть миритися з тотальною брехнею.

Роллан Сергієнко поспішав зняти ті кадри, що згодом не зможе зафіксувати уже ніхто. Кожен, хто пройшов з камерою по зоні, ризикував життям, але всі вони виконали роботу історичного значення.

Художня тканина так майстерно підпорядкована публіцистичному задумові, що поезія скорботи й звинувачення — в піснях В. Шовкошитного та В. Розумного — звучить у нероз'ємній плястиці слова і кадру. А видовище фотодокументів перших жертв аварії з термічними радіяційними опіками, потім — стерильні бокси клініки, як остання надія покищо живих людей і... морг, де на трупах уже немає імен, а лише номери — це видовище не для людей із слабкими нервами. Адже за кожним номером трагічно обірване життя, осиротілі діти та невтішне горе матерів і дружин, плач яких на Мітінському цвинтарі не можна було вгамувати ніякими словами співчуття.

Фільм „Поріг" унікальний ще й тим, що в ньому правдиво зображено персонал атомової станції, який, рятуючи після вибуху решту бльоків, а точніше, рятуючи уже всю Україну, Білорусію та Европу, свідомо ішов на смерть. Він є колективним портретом народу, що в наслідок чорнобильської катастрофи став мудрішим, глибшим, далекоглядніщим.

„Що ж, благословімо знамення нового часу, але не будьмо наївними: і сьогодні багато дечого в суспільстві лишається на рівні тільки закликів до перебудови, закорінені ж в баговинні застою явища мстиво живучі", — остерігає С. Йовенко.

Прикнижна...

(Закінчення зі стор. 2)

шеною повнотою та належно обґрунтовані.

Прикнижна бібліографія має особливе значення в українознавчих дипломних працях, у яких вимагають від автора зібрати якнайповнішу бібліграфію, що іноді популярно називають „література" знання предмету. Студенти-дипломники зправила вибирають університети для складання праць на академічні і наукові ступені університети, чи наукові заклади, в яких є найповніше складені бібліотеки та потрібні каталоги і різні довідники. Тому прикнижна бібліографія у дисертаціях має особливе значення. Наше нарікання, що студенти не беруть українських тем має свою також причину в тому, що в нас немає повніших біо-бібліографій, ані повніших загальних і тематичних бібліографій. В цьому, іноді, професори-викладачі бувають безрадні.

Є декілька способів виявляти прикнижну бібліографію її можна розкладати на різні теми, себто відкривати розділи і під ними групувати твори, що містять подібні бібліографічні одиниці після авторів, титулів, чи інших ознак. Короткі пояснення допомагають глибше розуміти поданий матеріял.

Польський бібліограф Людвіґ Фінкель склав працю „Бібліографія гісторії Польскі" (Львів, 1891, 2 т.), в якій взяв до уваги: Джерела (документи, хроніки, літописи), а також архіви і бібліотеки. Обширно подав випрацювання по ділянках, як: історія, географія, етнографія, віра, костьол, право, економія, освіта, шкільництво, література, мистецтво, особи, місцевості тощо. Усього разом в двох томах зареєстровано 34.305 одиниць, з численними відсилками, вказівками тощо. Це був кінець XIX сторіччя, в наш час таких „масових" бібліографій неможливо складати, зусилля йдуть розкладати на окремі предмети, теми звужені питання тощо.

Поруч дискутованого роду бібліографії, бувають „бібліографічні приписки" — це різні примітки під текстами різної тематики, почавши від історії, скінчивши математикою, що пояснюють якісь особливі обставини події, побічні зауваги, нестислість у датах, або суперечні собі твердження. Ми їх називаємо „бібліографічними приписками", бо вони близькі до нашої теми. Ці несамостійні „нотки" повинні також бути відзначені на відповідному місці. Такі примітки, іноді, називають „Несамостійна бібліографія".

Метою цієї статтейки є заінтересувати наших діячів культури звернути більшу увагу на прикнижну і пристаттейну бібліографію, особливо в українознавчих працях і коли вони комплектні, переносити їх до тематичних, чи загальних бібліографій, як помічні студійникам, дипломникам та дослідникам.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ПРОЄКТ В СТОЛІТТЯ З РОКУ НАРОДЖЕННЯ ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО

під патронатом Українського Музичного Інституту Америки, Інк.

СПИС ЖЕРТВОДАВЦІВ

На першому пляні цього проєкту — стереоплатівка із рідкісними творами В. Барвінського для фортепіяну, улюбленого інструменту цього композитора. Виконавець платівки — німецький пяніст Міхаель Ґрілл (Мюнхен). Цей мистець повсякчасно твердить, що музила Барвінського високоякісна не тільки в українському середовищі, але й на загальноевропейському пляні, і що ми повинні докласти всіх зусиль, щоб цю музику утривалити.

Щоб ця платівка могла успішно конкурувати із чужинецькими звукозаписами і гідно репрезентувати українську музику, вона мусить бути високої технічної й мистецької вартості. Кошти продукції такої платівки в одній із найкращих Ню Йоркських студій Ар-Сі-Ей виносить ок. 10,000 дол. Під цю пору нам приємно повідомити, що пяніст М. Ґрілл вже записав в цій студії намічену програму, тобто монументальну Сонату та репрезентативну „Українську сюїту" В. Барвінського і що ми вже маємо так звану „мастер"-стрічку. Лишається ще робота над продукцією самої платівки і мистецької обкладинки, на що потрібні додаткові фонди.

Дотеперішні жертводавці:

по 1000 дол. — Роман і Марта Савицькі (Кренфорд, Н. Дж.). Ілля й Іванна Савицька-Павліш (Чикаґо);

по 500 дол. — Т-во Українських Професіоналістів і Бизнесменів (Ню Джерзі — Ню Йорк), Український Народний Союз (Джерзі Ситі);

400 дол. — Українська музична фундація ім. Н. Нижанківського (Нюарк — Ірвінґтон);

по 200 дол. — Богдан і Роксоляна Галібей (Рендольф, Н. Дж.), Українське музичне Т-во Альберти (Марія Дитиняк, голова);

по 150 дол. — Таїса Богданська (Нюарк), Український музичний інститут Америки, Інк. (Школа Ірвінґтон, Галя Клим), Дарія Каранович (Ірвінґтон);

по 100 дол. — Український Народний Союз (Відділ ч. 37), Богдан і Богданна Худьо (Шорт Гилс, Н. Дж.);

по 50 дол. — Степан Качуба, Іван і Зірка Филипчаки (Бостон), Борис Филипчак (Пассейк), Христя Голубець (Юніон), Галя Клим (Нюарк), Нестор Олесницький (Меплвуд), Роман і Надія Канюки (Юніон), Павло Гарматій і Марія Бойчук (Фльорида), Роман і Люба Галібей (Денвил), Юрій і Христина Демидовичі (Лівінґстон), Союз Українок Америки (Відділ ч. 28);

40 дл. — Степан Максимюк (Вашінґтон);

30 дол. — Оксана Кузишин (Мазпет);

10 дол. — Остап і Ярослава Олесницькі (Матаван).

Разом .... 5,080 дол.

Охочих допомогти в кінцевій фазі продукції платівки інформуємо, що їх пожертви будуть звільнені із податку. Чеки слід виписувати на Ukrainian Music Institute of America, Inc. Всім жертводавцям, дотеперішнім і майбутнім сердечно дякуємо за підтримку.

За комітет проєкту,
Роман Савицький

ROMAN SAWYCKY
P.O. Box 375, Cranford, N.J. 07016 U.S.A.

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ЗСА

Звертаємось до вас в справі великої ваги: колишні українські політв'язні, які тепер є об'єднані в Українській Гельсінкській Спілці, потребують нашої негайної матеріяльної допомоги.

Більшість колишніх репресованих, повернувшись додому, не можуть знайти ні помешкання, ні праці за фахом. Совєтські чиновники пропонують їм найтяжчі фізичні праці, виконування яких не дозволяє їм іхнє — надірване довголітньою каторгою — здоров'я. Їм доводиться шукати притулку у людей доброї волі та жити з їхньої ласки, зазнаючи при тому, крім незручности супроти їхніх добродіїв, постійних адміністративних переслідувань і шиканів.

Не дивлячись на всі труднощі щоденного життя, колишні політв'язні не зрікаються змагань за права українського народу. Вони створили Українську Гельсінкську Спілку, яка пробудила громадськість України до боротьби за її дальше духове і фізичне існування, за збереження її довкілля, її мови, культури, Церкви — за збереження душі народу. Вони стали в проводі сучасної фази боротьби українського народу за його державність. Чи можемо ми дозволити, щоб сучасний провід нашого народу був на утриманні доброзичливих одиниць? Відповідь на це питання є очевидна: Ми маємо моральний і національний обов'язок прийти з матеріяльною допомогою тим, які стоять у першій лінії фронту цієї боротьби. Специяльно у теперішній час, коли існують різні шляхи щоб допомогу їм пересилати.

Ми є свідомі того, що в Різдвяний час ви отримуєте багато листів за допомогою на різні — часто гідні підтримки — цілі, і ці збірки часто переобтяжують передсвяточний бюджет. Але не дивлячись на повінь цих збірок, ми не можемо забути за правозахисників України. Свого часу, студенти в Україні допомагали політв'язням заощадженнями від полуденків, які вони добровільно собі відмовляли. Ми можемо наслідувати їхній шляхетний приклад допомоги у дещо зміненій формі: замість купувати дорослим членам родини чи приятелям різдвяні подарунки, призначім ці гроші на допомогу колишнім репресованим. Брак одного подарунка напевно не матиме великого впливу на життя наших близьких, а заощаджені на цьому гроші зложені на допомогу тим, які цієї помочі потребують, будуть для них великою моральною і матеріяльною підтримкою. Ця допомога буде втіленням науки Христа „помагати ближньому" та на ділі підтримкою резолюцій V Світового Конгресу Вільних Українців нести допомогу правозахисникам України.

Збіркою фондів на допомогу колишнім репресованим займається Комітет Сприяння Українській Гельсінкській Спілці створений за згодою Закордонного Представництва Української Гельсінкської Спілки (УГС) при організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АОЛПУ). Пожертви зложені на руки комітету є звільнені від податків.

Ласкаво просимо присилати пожертви разом з виповненою нижче поданою заявою.

З нагоди Різдвяних Свят бажаємо вам доброго здоров'я та багато щастя в Новому Році.

За Комітет Сприяння УГС
Михайло Герець

За Організацію АОЛПУ
Володимир Літинський

ЗАЯВА

Оцим складаємо, звільнену від податку, пожертву в сумі $.......... на домопогу колишнім політв'язням — правозахисникам України об'єднаними в Українській Гельсінкській Спілці, які через дальші адміністративні переслідування режиму не мають ні відповідного помешкання, ні праці, але не припиняють боротьби за волю України.

Ім'я і призвіще або назва організації..............................

Адреса ....

Підпис .... Дата..................

Чеки просимо виписувати на: Friends of UHU/AHRU та висилати на адресу: R. D. 5 — Box 6,Troy, N.Y. 12180.

ДОРАДЧИЙ ПАНЕЛЬ експертів при Управлінні харчів і ліків збереться цими днями для того, щоби розглянути і продискутувати несподівані та нові докази про те, що уживання пілюль проти заплідження може бути причиною збільшення пістряка грудей в жінок. Попередні численні досліди такого споріднення не знаходили. Д-р Майкел Бирнгілл, колишній президент Асоціяції професіоналістів репродуктивного здоров'я, який тепер працює в медичній школі Роберта Вуд Джансона у Піскатавей, Н. Дж., заявив, що „відчувається легкий запах диму" довкруги цих нових доказів. Тому його група покищо не рекомендує жадних змін в уживанні пілюль проти заплідження. В кожному разі знавці твердять, що нові докази не є дефінітивними.

НАУКОВЦІ ЗСА, СПОЛУЧУЮЧИ дві або й більше речовин створили нові напівпровідники для компюторів, які переключуватимуть електронічні сиґнали скоріше, як існуючі. Розповсюдження для загального вжитку нових напівпровідників передбачується щойно за кілька років, а їхній винахід не предсказує кінець кремнію, головній опорі теперішньої електронічної індустрії. Все таки неймовірна швидкість, що її обіцяють ці нові напівпровідники для компюторів і інших електронічних приладів, дасть змогу виробляти багато швидші й менші компютори.

У ВАШІНҐТОНІ ІДЕ гаряча підготова до **інавґурації новообраного президента** Джорджа Буша. Інавґураційні святкування розпічнуться вже 18-го січня ц.р. і будуть тривати п'ять днів та коштувати приблизно 25 міл. дол. Інавґураційну параду буде провадити Баб Гоп і Чак Єґер, а в інавґураційніму балі заповіли свою участь ряд відомих співаків та музик. Усі ці святкування будуть передавані по телевізії на каналі Сі-Бі-Ес.

В РІЦІ НІЯҐАРА віднайдено трупа китайки, яка старалася нелеґально переїхати до ЗСА. День пізніше віднайдено гумовий порон, такий що його уживають діти в приватних басейнах. Припускають, що цим пороном четверо осіб, в тому семилітній хлопчик, старалися переїхати з Канади до ЗСА.

У ВАШІНҐТОНІ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ прощання для Джорджа Шулца, який кінчає свою кар'єру як державний секретар. Між почесними гостями, що запрошені на прощальну вечерю є колишні секретарі Генрі Кіссінджер, Вілліям Роджерс і Едмунд Маскі. Перед початком прощання сподіються, що Дж. Шулц виголосить промову в якій, сподіються, він порушить усі критичні питання закордонної політики.

Св. Миколай відвідав дітей 214-го Відділу УНСоюзу

В суботу, 10-го грудня ц.р. в год. 4-ій по полудні в руханковій залі школи Св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., 214-ий Відділ УНСоюзу „Чорноморська Січ" відсвяткував Святмиколаївську зустріч, уладжену для дітей членів і їх приятелів.

Програму свята відкрила Марійка Бокало, керівник програми зустрічі. Під її керівництвом програма була виконана з великою вмілістю. До програми входили деклямації віршів та маленька сцена про Св. Миколая. Похвала за успішне виконання сцени належиться юнакам Стефанові і Дам'янові Колодіям та Юркові Кігічакові. А Олесеві Кудрикові, Данилові Гентишові, Андрієві Бреничові та Маркіянові Раковському, належиться похвала за гарно виконану рецитацію і декламацію. „Янголята" Христина Козюпа і Наталя Гординська гарно вив'язалися із своїх роль.

Дітвора з отцем Миколаєм

Під кінець програми з'явився Св. Миколай і разом із двома „янголятами" роздав дітям дарунки. Кожний юнак і кожна юначка отримали спортову торбу з емблемою або копаний м'яч, крім інших дарунків. Д-р Олександер Кудрик і Євген Бренич одержали дарунки від Св. Миколая за заслуги у праці з юнацтвом. Гості частувалися смачним буфетом і напитками, приготовленими досконало Христиною Процюк. Серед гостей на святі були Омелян Твардовський, заступник секретаря Відділу, Осип Труш, рекордовий секретар Відділу та секретар нюаркської Округи, і Роман Пиндус. Андрій Воробець, координатор братської діяльности УНСоюзу відіграв активну ролю у святочній програмі. Він також зорганізував кіоск з летючками та інформаціями про УНС. Кожна дитина отримала ґратіс найновіше число дитячого журналу „Веселка".

Н. Н.

У добру пам'ять Мирослави Дубляниці

В четвер, 15 вересня м. р. торонтонська українська громада відпровадила на вічний спочинок заслужену членку ЛУКЖК бл. п. Мирославу Дубляницю, яка упокоїлася в Бозі 11 вересня м. р. на 93-му році життя. Соняшна осіння погода прощала покійну Мирославу. Три душпастирі парохії св. о. Миколая, членкою якої була Покійна, провели похоронні відправи, а численні присутні молитвами і релігійним співом співділяли з духовенством.

Після похоронних відправ на цвинтарі Парк Лавн, відбулася тризна в залі церкви св. о. Миколая, якою проводила голова парохіяльного відділу ЛУКЖК Олександра Миндюк. Вона насвітлила активний життєвий шлях Покійної, сказала що Покійна два роки була головою Свято-Миколаївського відділу ЛУКЖК. Її промову доповнив покликаний до слова член родини д-р Олег Волянський. Відтак Сестра Амброзія, провінційна настоятелька Сестер Служебниць, зложила співчуття родині і подяку за всі добродійства, які Сестри одержали від Покійної, та запевнила про молитви в її наміренні.

Останнім промовляв внук Мирослав Хомин, який в імені родини подякував духовним отцям за відправи, а присутнім за участь у них.

Зворушливе слово перед тим виголосив внук Покійної, Ігор Клюфас, підкресливши великий вплив, який мала бабуня на своїх одинадцятьох внуків, прищеплюючи їм любов до рідного народу, його музичної культури, дбаючи про їх релігійний світогляд та навчаючи багаті традиції.

Ігор Клюфас казав: „У цей сумний день, коли відійшла від нас бл. п. наша бабуня Мирослава, довелось мені як одному з одинадцяти внуків згадати хоч кілька її рис та моментів із перебування Покійної між нами. Коли говоримо про дари Св. Духа, бл. п. Мирослава була для нас учителькою, музикальною особою та дорадницею. Не раз нас бабуня повчала, що у нашій християнській тисячолітній культурі та традиції кожен може знайти собі місце: в літературі, науковій праці, мистецтві, церковному, громадському або політичному житті. Бл. п. Мирослава помагала формувати наш український дух, нагадуючи нам, як життя наших предків було тісно зв'язане з історією, з природою та її Творцем. З історії, літератури, св. Письма та з писань св. Отців вона постійно черпала думки, її ум не переставав інтенсивно працювати, і тому вона прожила в добрі довгі роки. У частих її приповідках, прислів'ях чи науках ми задумувалися над способом думання наших дідів і прадідів. Коли вона говорила нам про Чин оо. Студитів та Сестер Студиток, то згадувала не тільки те, що це був задум Митрополита Андрея Шептицького для відновлення Чину, але і що всі европейські культурні народи мають свої контемплятивні чини.

Будучи музикальною, бл. п. Мирослава передала нам любов до музики та доціннення її. Іще змалку ми разом святкували і співали многолітствія, коляди, щедрівки, народні, стрілецькі та повстанські пісні. Через музику ми вчилися дисципліни та концентрації — у музиці людина перероджувалася через мистецтво...

Як наша порадниця, бл. п. Мирослава була нам підпорою та утішителькою. При ній ми вчилися пошани до старших. Вона цікавилася нашими успіхами та старалася нас заспокоїти, якщо щось нам не повелося.

І ось тепер вона відійшла у вічність...

Я мав нагоду часто з бабунею Мирославою розмовляти на різні теми, тому я хочу від себе ще щось додати. Не раз щоб цілком зрозуміти людину, треба подивитися на її ближчу родину. І я мав нагоду познайомитися з її молодшим братом, д-ром Василем Витвицьким, композитором. На родинній зустрічі у його честь ми чули, як до дому батьків Витвицьких на Україні приходили визначні діячі, культурні представники та професори. Там гуртувалося громадське і мистецьке життя. Св. п. Мирослава була свідома того, з якого роду та родини вона походила.

Склалося так, що у моїй ближчій родині це була єдина бабуня, яку я мав нагоду знати. Вона завжди була рада мені помогти й заохочувала до науки, щоб не забувати про унівеситетські студії, а навпаки — їх доповнювати і після закінчення університету. Бл. п. Мирослава навела вимовний приклад, як це треба далі поглиблювати студії, бо інакше залишимося як у мертвому ставку, замість „у свіжо-напливаючому озері".

Коли вона вчила мене грати на фортепіяні українські танці — „Аркан" чи „Коломийку", або зі мною співала „Вечірній дзвін", — я розумів, для чого вона це робила. Вона хотіла, щоб коли її вже не стане я міг її згадати у пісні, так як і вона собі інших згадувала у піснях. Я розумів її сум, коли бл. п. бабуня Мирослава мені говорила, що часто їй було тяжко самій без свого чоловіка, професора Романа Дубляниці. Коли вона мене вітала ще маленького у себе й цілувала моє око, я розумів її — вона цінила дар зору (Покійна хворувала на око).

Коли ми зустрічаємося зі смертю, це дає нам можливість задумуватися над нашим життям і подумати, що корисного ми зробили та що ще можемо зробити?

Чи ми використовуємо всі наші можливості? Яка наша роля в українському суспільстві? Чи ми не „посоромимо також свого власного українського імени" (як питався патріярх Йосиф у своєму „Завіщенні")? Чи ми маємо вирозуміння для тих, які самітні чи нещасні? Чи ми дійсно дбаємо про наше здоров'я?

На закінчення хотів я скласти від імени всіх внуків трьом дочкам бабуні, а нашим тетам: Маркіяні Гузар, Преподобній Ігумені Дарії Дубляниці та Марті Хомин наше співчуття, але заразом і наступне побажання, яке дуже Вашій матері — нашій бабуні подобалося. Не раз бл. п. Мирослава говорила мені, по це належить до найстарших із наших українських колядок, і з „Великого Повечер'я". Воно таке тріюмфальне й водночас оптимістичне, а Вона завжди співала: „За нами Бог"!

Мирослава Дубляниця з роду Витвицька народжена в Станиславівській області в Україні. Закінчила педагогічний інститут у Празі. 1924 року одружилася з Романом Дубляницею, учителем української гімназії в Перемишлі. Учасниця Листопадового Зриву, польський в'язень, промовець-рецитаторка, членка церковних і світських хорів, дописувач до часопису „Діло", делеґатка на Жіночий Конгрес у Станиславові 1934 р. Допомагала секретаруванням Ользі Кобилянській і Уляні Кравченко. Належала до управ установ: Молода Громада у Коломиї, Марійська Дружина, Союз Українок, Просвіта, Український Інститут для дівчат у Перемишлі, Марійська Дружина і Об'єднання Українських Жінок в Німеччині і Великобританії. До Канади прибула 1953 року і включилася у працю ЛУКЖК. Належала до Епархіяльної Управи ЛУКЖК в Торонті, є членом редакційної колеґії Сторінки ЛУКЖК в „Нашій Меті". Виховувала чотири доні: Маріяну (зам. Гузар), знана солістка-сопрано, яка не раз виступала на наших концертах; Ліду (зам. Клюфас), одна із свого часу популярного „Тріо Сестри Дубляниці", яка передчасно стала жертвою смертельної хвороби, але залишила дітей, активних громадян українського суспільства; Дарію (Сестра Студитка), колишній член „Тріо Дубляниці", яка вибрала чернече життя і знана нам із прекрасних писанок, що розписує у монастирі; і Марту (зам. Хомин), колишня голова Централі Українців Католиків Торонтонської Епархії, яка недавно перебрала редаґування Сторінки ЛУКЖК в Епархіяльному часописі „Наша Мета".

Внуки теж ідуть слідами своєї бабуні. Колись славний римський поет Горацій написав вірш, в якому каже: „Not omnis moriar" — що в перекладі означає — „Я не ввесь умру", — але велика моя частина залишиться у моєму насліді. Покійна Мирослава залишила своє насліддя українській громаді.

В. Я.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

„Я, мама і тато — за команду 'Карпати'!"

Під таким кличем проходить акція у Західній Україні за відродження колись популярної футбольної дружини "Карпати" у Львові. В рубриці „Спортових Вістей" „Свободи" ми вже інформували читачів про історію розгромлення тієї дружини, якій в часі брежнєвщини пришивали ярлик „націоналістичної". Сім років тому цю львівську футбольну дружину, згідно з рішенням спортових політруків, включили до футбольного клюбу окупаційної совєтської армії і таким чином зліквідували у Львові один з найпопулярніших в Україні осередків в цій ділянці спорту.

На протязі семи років російські „зайди" і їх нечисленні слуги у Львові пильно дбали про те, щоб львівські футболісти навіть під новою назвою Спортовий Клюб Армії „Карпати" не добилися авансу до вищої ліґи, в якій вони свого часу виступали. Свідомі цього факту симпатики „Карпат" масово бойкотували усі виступи тієї дружини, кращі футболісти якої по можливості переходили до інших клюбів. Якщо в минулому оригінальна дружина „Карпат" стягала на місцевий стадіон „Дружба" около 50,000 глядачів, то на змагання СКА „Карпати" в кінцевій стадії цьогорічного сезону приходило кілька соток.

Саме наприкінці цьогорічного футбольного сезону розпочалася акція за відродження самостійного футбольного клюбу „Карпати", якій останньо надали клич „Я, мама і тато — за команду 'Карпати'!" В цій масовій акції беруть участь десятки тисяч симпатиків українського футболу з усіх верств населення, робітники, колгоспники, учителі, письменники, директори підприємств і останньо проти волі спортових політруків члени комсомолу і партії. Координує цю акцію київська „Спортивна газета", на сторінках якої рівночасно ведеться відкрита дискусія за відродження в Україні рідної мови. Для ілюстрації, як проходить акція за відродження футбольної дружини „Карпати", подаємо кілька заміток, що появилися в київській „Спортивній газеті" 13-го грудня 1988 року, в колюмні під заголовком „Я, мама і тато — за команду 'Карпати'!"

Холодно, тепло, гаряче...

Справи просуваються саме так, як у відомій дитячій грі. Нам, звичайно, не до іграшок, і прихильникам „Карпат" — також. Порадіємо разом: справи ще й конкретизувалися настільки, що сьогодні вводимо рубрику „Пропозиція". Ще два дні референдуму дали 5,497 карток і 978 листів (загалом підписів у колективних листах уже близько 12,000). Полічимо картки від початку референдуму. 23,827 учасників бачать „Карпати" профспілковою командою або госпрозрахунковим клюбом (тобто самостійним - О.Т.) першої ліги, 1,345 — щоб у Львові виникла нова команда на базі одного з великих підприємств, 76 болільників з ідеєю відродження „Карпат" погоджуються, але в другому пункті вийшли за межі питань, поставлених на обговорення, або не зрозуміли їх. Як і минулого разу, жоден наш читач не приєднався до 24 голосів тих, кого влаштовує нинішня ситуація у львівському футболі. Цікаво, які зміни відбудуться до четверга (15 грудня 1988 року)?

Підтримуємо!

Говорять делеґати XXII Львівської обласної партійної конференції.

Б. Ю. Я. Янівський, заступник голови правління львівської організації Спілки композиторів України, член обкому партії: „Творча інтеліґенція Львівщини ніяк не може замиритися з думкою, що у Львові сім років тому було ліквідовано самобутню команду „Карпати". Пригадую, свого часу кожен наш виступ на сцені, в театрі вельми багато залежав від того, як зіграють наші футболісти. Після їхніх перемог ми ніби вдихали якусь додаткову порцію енерґії, бадьорості й намагалися сповна розкритися перед глядачем. На жаль, останніми роками не до футбольних радощів. Львівські армійці здебільшого розчаровували. Але мене ніколи не залишала надія, що й на честь наших земляків-футболістів буде написана величальна пісня. Вірю, що з відродженням „Карпат" чекати пісні доведеться не довго".

І. І. Кельман, начальник Львівського територіяльно-виборничого об'єднання автомобільного транспорту, кандидат у члени обкому партії: „Підняте „Спортивною газетою" питання про створення у Львові профспілкової команди актуальне. Тепер уже всім зрозуміло, що армійські футболісти неспроможні досягти високого результату. Зрушити з місця можна лише завдяки відродженим „Карпатам". На недавніх зборах ради об'єднання керівництво було одностайним: можемо взяти комнаду під свою опіку!"

Треба об'єднати зусилля

Десятки тисяч карток і листів, що їх одержала київська „Спортивна газета", в яких автори категорично вимагають відродження львівських „Карпат", змушує пристосовуватися до більшості й партійних ватажків. Ось виїмки із розмови кореспондента „Спортивної газети" В. Михайлова з В. О. Волковим — першим секретарем міськкому партії. Михайлов згадав Волкові про „Пропозицію" голови львівської кооперативи „Прокат" Я. Валька, який запропонував взяти футбольний клюб на свій баланс.

— Так, я знайомий з їхньою ініціятивою, — сказав Волков, — але відверто, мені більше до вподоби створення госпрозрахункового клюбу (незалежного — О. Т.) на базі одного з підприємств чи кооперування коштів кількох об'єднань... Як на мене, кращим варіантом було б повернути „Карпати" на виробниче об'єднання „Електрон". Хоча це аж ніяк не значить, що й до пропозиції кооператорів не звернемось...

— Покищо „Спортивна газета" у своїх публікаціях переважно висловлює думку прибічників роз'єднання СКА „Карпати" і створення профспілкової команди. А цікаво, чи відома вам точка зору самих армійців? — запитав Михайлов.

— Насамперед слід сказати, що „Спортивна газета" обрала правильну позицію і спасибі їй за те, що збудила громадську думку. Так от, кілька днів тому під час роботи XXII обласної партійної конференції мені довелося розмовляти з командуючим військами Прикарпатського військового округу В. Скоковим і той не проти, аби армійська команда повернулася до другої ліґи. По-друге, під час недавнього перебування на Львівщині голови Держкомспорту СССР. М. Грамова з ним теж велися попередні розмови про відродження профспілкової команди і якихось заперечень з його боку не зустріли...

— Ну, а особисто ви віриte, що вже наступного сезону у Львові буде профспілкова команда майстрів? — А чому б і ні? Хоча, розуміємо, що „вибити" ще одне місце у другій лізі буде дуже важко... Поки що ж слід працювати у двох напрямках. Нам — у пошуках спонзорів, які б узяли під свою опіку команду, а футбольній громадськості визначитися, хто ж виступатиме за відроджені „Карпати", хто буде тренером. Як-не-як йдеться про створення не якоїсь рядової команди. От тільки з часом сутужко.

Конкретні, ділові відповіді на всі запитання треба дати вже в найближчі тижні, закінчив свою відповідь Волков.

Широка громадськість й вірні симпатики українського футболу в Західній Україні серйозно намірені виграти „бій" з окупантом за відродження своєї улюбленої футбольної дружини у Львові — „Карпати", свого часу другої після київського „Динамо", найпопулярнішої в Україні.

(от)

Відзначення Листопадового зриву в Ст. Пітерсбурзі

Заходами громадського комітету Ст. Пітерсбурґу, Фла., останню неділю листопада наша громада відсвяткувала 70-літні роковини Листопадового чину. Свято відбулося в залі української католицької церкви св. Богоявління Господнього. Відзначування розпочалося відправленням Служби Божої та Панахидою за героїв, які згинули в обороні рідного краю, яку відправив парох о. декан Ярослав Федик.

По закінченні церковних відправ відбувся обід, який приготовили членкині 55-го Відділу ООЧСУ. Відтак усі перейшли до великої залі, де відбулося свято. Свято відкрив Степан Лавровський, культурно-освітній референт українською мовою, відтак попросив Рена Мейсі для відспівання американського гимну, відкриття в англійській мові Іваном Ґавалюком. Тому що свято було пов'язане разом з нашим 1000-літтям, першу промову виголосив о. М. Петляк („Тисячоліття нашого Християнства в Україні"). Відтак хор „Україна" виконав „Гимн 1000-ліття", слова Зореслава, муз. М. Федоріва, „Гей у Лузі" — муз. М. Гайворонського, деклямацію „Мій Львів" — В. Лесич деклямувала Каролька Келбел. Головну промову виголосив інж. Антін Гайдук. Квінтет хору „Україна" відспівав „Маків цвіт" — муз. Л. Макар, та „Рідна Земля" муз. М. Крапива, інших дві пісні „ Гимн Батьківщині" — муз. З. Дисько, „Засяло Сонце Золоте" — У. Безгрішний, муз. І. Недільського, хором провадили на зміну Мирослава Ґалан та паніматка Стефанія Петляк. Фортепіяновий супровід Рени Мейсі. На закінчення Степан Лавровський подякував за численну участь та всім виконавцям, як також Олександрові Куц за його вміле приготовлення сцени. На святі були переведені добровільні датки, які в сумі 150 долярів переслано канцелярії воєнних інвалідів.

Відспіванням „Ще не вмерла Україна" закінчено ті традиційні наші роковини.

Юліян Іваськевич

Вісті Українського Музею в Чикаґо

Петро Кардаш з Австралії, автор книги „Україна й українці" бажає видати книгу-альбом про українське мистецтво англійською мовою. Він уже знайшов людей, які напишуть про писанку, малярство, кераміку, золотарство. Йому ще потрібні розділи про вишивку, килимкарство, скульптуру й тканину.

В тій справі він звернувся до Українського Музею в Чикаґо з проханням допомогти йому знайти таких людей на терені ЗСА. Тому звертаємось до української громади в ЗСА із закликом, щоб особи, які бажають взяти участь у цьому високоцінному творі, зголосились до П. Кардаша на адресу: Mr. Petro Kardash, 74 Snell Gr., Oak Park, Vic., 30464, Australia.

На нашу думку, така книга-альбом була б високоцінним вкладом до історії українського мистецтва. Дуже просимо взяти до уваги це прохання П. Кардаша.